

22 Ιανουαρίου, 1993

[Α. Ν. ΛΟΙΖΟΥ, Π., ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, ΠΙΚΗΣ, ΚΟΥΡΡΗΣ, ΠΑΠΑ-ΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΑΤΖΗΣΤΑΓΓΑΡΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, ΑΡ-ΤΕΜΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ/στές]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 140 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,

Αιτητής,

ν.

ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ (Αρ. 2),

Καθ' ων η αίτηση.

(Αναφορά Αρ. 11/91).

Συνταγματικό Δίκαιο — Συνταγματικότητα νόμων — Σύνταγμα Άρθρο 140 — Αναφορά από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για γνωμάτευση από το Ανώτατο Δικαστήριο κατά πόσο ο "Περί Διαγραφής των Προπολεμικών Οφειλών προς τις Εμπορικές Τράπεζες Νόμος του 1991" ευρίσκεται σε αντίθεση και είναι ασύμφωνος προς τις διατάξεις των Άρθρων 24, 28, 35, 54, 61 και 179 του Συντάγματος.

5

Το Ανώτατο Δικαστήριο, αφού ερεύνησε το θέμα που τέθηκε ενώπιόν του, κατέληξε στην ομόφωνη Γνωμάτευση ότι ο κρινόμενος νόμος βρίσκεται σε αντίθεση και είναι ασύμφωνος προς τις διατάξεις των Άρθρων 24 και 28 του Συντάγματος και κατ' επέκταση του Άρθρου 179 αυτού - χωρίς ως εκ τούτου να υπεισέλθει στην εξέταση των υπόλοιπων λόγων αντισυνταγματικότητας της Αναφοράς - για τους πιο κάτω λόγους:

10

Ο κρινόμενος νόμος συνεπάγεται αδικαιολόγητες διακρίσεις μεταξύ οφειλετών που οφείλουν οφειλές που δημιουργήθηκαν πριν την εισβολή του 1974 σε Εμπορικές Τράπεζες και οφειλετών που οφείλουν προπολεμικές οφειλές σε Συνεργατικά Ιδρύματα ή άλλους Χρηματοδοτικούς Οργανισμούς ή ιδιώτες. Επίσης δημιουργεί αδικαιολόγητες διακρίσεις μεταξύ Εμπορικών Τραπεζών αφενός και Συνεργατικών Ιδρυμάτων, Χρηματοδοτικών Οργανισμών και ιδιωτών αφετέρου προς τους οποίους δεν δίδονται οι ίδιοι ευνοϊκοί όροι για την διαγραφή προπολεμικών οφειλών.

15

20

Αναφορά.

Αναφορά από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για γνωμάτευση κατά πόσο ο "Περί Διαγραφής των Προπολεμι-

25

κών Οφειλών προς τις Εμπορικές Τράπεζες Νόμος του 1991" βρίσκεται σε αντίθεση και/ή είναι ασύμφωνος με τις διατάξεις των άρθρων 24, 28, 35, 54, 61 και 179 του Συντάγματος.

5 *Μ. Τριανταφυλλίδης, Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας με Ρ. Γαβριηλίδη, Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και Τ. Πολυχρονίδου (δ/δα), δικηγόρο της Δημοκρατίας Α' και Λ. Δημητριάδου (δ/δα), δικηγόρο της Δημοκρατίας, για τον αιτητή.*

10 *Μ. Χριστοφίδης, για τους καθ' ων η αίτηση.*

ΛΟΙΖΟΥ, Π. ανάγνωσε την ακόλουθη γνωμάτευση. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας καταχώρησε στο Ανώτατο Δικαστήριο δυνάμει του Άρθρου 140 του Συντάγματος την Αναφορά αυτή για Γνωμάτευση κατά πόσο ο "Περί Διαγραφής των Προπολεμικών Οφειλών προς τις Εμπορικές Τράπεζες Νόμος του 1991" ευρίσκεται σε αντίθεση και είναι ασύμφωνος προς τις διατάξεις των Άρθρων 24, 28, 35, 54, 61 και 179 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

20 Ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών κατατέθηκε Πρόταση Νόμου τιτλοφορούμενη ως "Ο Περί Ανακουφίσεως Οφειλετών (Προσωρινά Διατάξεις) (Τροποποιητικός) Νόμος του 1990". Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε την πιο πάνω Πρόταση Νόμου και αποφάσισε να εισηγηθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων την ψήφισή της σε Νόμο.

25 Η Βουλή των Αντιπροσώπων, βάσει της πιο πάνω Πρότασης Νόμου, ψήφισε, στις 11 Απριλίου 1991, τον επίδικο "Περί Διαγραφής των Προπολεμικών Οφειλών προς τις Εμπορικές Τράπεζες Νόμο του 1991" (Το κείμενο του Νόμου επισυνάπτεται).

Η Βουλή των Αντιπροσώπων κοινοποίησε το Νόμο αυτό στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για έκδοση, σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος.

Στις 25 Απριλίου 1991 ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας τον ανέπεμψε στη Βουλή των Αντιπροσώπων για επανεξέταση, δυνάμει του Άρθρου 51.1 του Συντάγματος.

Στις 2 Μαΐου, 1991 η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών επανεξέτασε τον πιο πάνω Νόμο ενόψει της Αναπομπής και η Βουλή των Αντιπροσώπων στις 9 Μαΐου, 1991 τον επανεξέτασε και αποφάσισε να εμμένει στην απόφασή της για τη ψήφισή του. 5

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, κατόπιν συμβουλής του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, αποφάσισε να καταχωρήσει την παρούσα Αναφορά στο Ανώτατο Δικαστήριο, δυνάμει του Άρθρου 140 του Συντάγματος. 10

Είναι η θέση του Γενικού Εισαγγελέα ότι ο επίδικος Νόμος ευρίσκεται σε αντίθεση και είναι ασύμφωνος προς τα Άρθρα 24 και 28 του Συντάγματος επειδή: 15

(α) Συνεπάγεται αδικαιολόγητες διακρίσεις μεταξύ οφειλετών που οφείλουν προπολεμικές οφειλές (δηλαδή από προ του 1974) σε εμπορικές τράπεζες και οφειλετών που οφείλουν προπολεμικές οφειλές σε συνεργατικά ιδρύματα ή άλλους χρηματοδοτικούς οργανισμούς ή σε ιδιώτες. 20

(β) Επίσης συνεπάγεται αδικαιολόγητες διακρίσεις μεταξύ των οφειλετών σχετικά με τις προπολεμικές οφειλές των οποίων θα εφαρμοστεί.

(γ) Όπως επίσης συνεπάγεται αδικαιολόγητη άνιση μεταχείριση μεταξύ οφειλετών των οποίων οι προπολεμικές οφειλές διαγράφονται βάσει του επίδικου Νόμου και οφειλετών οι οποίοι έχουν ήδη καταβάλει προηγουμένως προπολεμικές οφειλές και ως εκ τούτου δε θα ωφεληθούν διόλου από την εφαρμογή του επίδικου Νόμου. 25 30

(δ) Συνεπάγεται αδικαιολόγητες διακρίσεις μεταξύ εμπορικών τραπεζών αφενός και συνεργατικών ιδρυμάτων, άλλων χρηματοδοτικών οργανισμών και ιδιω-

τών αφετέρου στους οποίους δε δίδονται οι ίδιοι ευνοϊκοί όροι για τη διαγραφή προπολεμικών οφειλών.

5 (ε) Γιατί κατά παράβαση των αρχών της ισότητας και αναλογικότητας, που διασφαλίζονται με τα εν λόγω Άρθρα, επιτρέπει στις εμπορικές τράπεζες, που είναι από τις ευρωστότερες οικονομικές μονάδες του κοινωνικού συνόλου, να επωφεληθούν φορολογικών εκπτώσεων που θα συνεπάγονται μεγάλη απώλεια εσόδων του Δημοσίου με αποτέλεσμα να επιβληθούν για την ανάκτησή τους φορολογίες οι οποίες θα επιβαρύνουν ολιγότερον εύρωστα μέλη του κοινωνικού συνόλου.

10

Εφόσον δε ο υπό κρίση Νόμος ευρίσκεται σε αντίθεση και είναι ασύμφωνος με τα Άρθρα 24 και 28 του Συντάγματος ευρίσκεται σε αντίθεση και είναι ασύμφωνος και προς το Άρθρο 35 του Συντάγματος.

15

Επίσης ο υπό κρίση Νόμος ευρίσκεται σε αντίθεση και είναι ασύμφωνος προς τα Άρθρα 54 και 61 του Συντάγματος επειδή η Βουλή των Αντιπροσώπων καθ' υπέρβαση των εξουσιών της δυνάμει του Άρθρου 61 του Συντάγματος έχει επέμβει με τον υπό κρίση Νόμο σε θέμα γενικής πολιτικής ή/και δημοσιονομικής πολιτικής το οποίο εμπίπτει στην αποκλειστική εξουσία του Υπουργικού Συμβουλίου δυνάμει του Άρθρου 54 του Συντάγματος. Για τον ίδιο λόγο παραβιάζεται, επίσης, και η Αρχή του Διαχωρισμού των Εξουσιών.

20

25

Επειδή δε ευρίσκεται σε αντίθεση και είναι ασύμφωνος με τα πιο πάνω Άρθρα του Συντάγματος, ευρίσκεται σε αντίθεση και είναι ασύμφωνος και προς το Άρθρο 179 αυτού.

30 Από μέρους της Βουλής των Αντιπροσώπων έχει υποστηριχθεί ότι η θέσπιση του υπό κρίση Νόμου δεν εκφεύγει της αρμοδιότητας της Βουλής των Αντιπροσώπων δυνάμει του Άρθρου 61 του Συντάγματος, αντίθετα καλύπτεται από το άρθρο 61 που καθορίζει ότι:

35 "Η νομοθετική εξουσία της Δημοκρατίας ασκείται

υπό της Βουλής των Αντιπροσώπων εν παντί θέματι, εξαιρέσει των θεμάτων εκείνων, άτινα ρητώς υπάγονται κατά το Σύνταγμα εις τα Κοινοτικά Συνελεύσεις."

(Α) Οι ρυθμίσεις του υπό κρίση Νόμου δεν συνεπάγονται αδικαιολόγητες διακρίσεις.

5

(Β) Οι ρυθμίσεις του υπό κρίση Νόμου είναι δικαιολογημένες λόγω ειδικών περιστάσεων και εξυπηρετούν το δίκαιον ή το γενικό συμφέρον ή ειδική σκοπιμότητα χωρίς να υπερβαίνουν τα κατά το κοινόν περί δικαίου συναίσθημα επιτρεπόμενα όρια.

10

(Γ) Στις ρυθμίσεις του υπό κρίση Νόμου συντρέχει κατά την κρίση ορθώς και δικαίως σκεπτομένου ανθρώπου επαρκής λόγος.

15

(Δ) Οι ρυθμίσεις του υπό κρίση Νόμου οφείλονται στην αρχή της συνέπειας που διέπει την δράση της Πολιτείας και προστατεύουν την προς την Πολιτεία εμπιστοσύνη.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, αφού άκουσε τις απόψεις του Προέδρου της Δημοκρατίας και της Βουλής των Αντιπροσώπων σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο του Άρθρου 140 του Συντάγματος, ερεύνησε το θέμα που τέθηκε υπό την κρίση του και η ομόφωνη Γνωμάτευσή του είναι η ακόλουθη:

20

Ο υπό κρίση Νόμος συνεπάγεται αδικαιολόγητες διακρίσεις μεταξύ οφειλετών που οφείλουν οφειλές που δημιουργήθησαν πριν την καταστροφική τουρκική εισβολή του 1974 σε Εμπορικές Τράπεζες και οφειλετών που οφείλουν προπολεμικές οφειλές σε Συνεργατικά Ιδρύματα ή άλλους Χρηματοδοτικούς Οργανισμούς ή σε ιδιώτες. Δημιουργεί δε αδικαιολόγητες διακρίσεις μεταξύ Εμπορικών Τραπεζών αφενός και Συνεργατικών Ιδρυμάτων, Χρηματοδοτικών Οργανισμών και ιδιωτών αφετέρου, στους οποίους δεν δίδονται οι ίδιοι ευνοϊκοί όροι για τη διαγραφή προπολεμικών οφειλών.

25

30

35

Για τους πιο πάνω λόγους, ο υπό κρίση Νόμος βρίσκεται σε αντίθεση και είναι ασύμφωνος προς τις διατάξεις των Άρθρων 24 και 28 του Συντάγματος και κατ' επέκταση του Άρθρου 179 αυτού.

5

Έχοντας καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, κρίνουμε περιττό να ασχοληθούμε με τους υπόλοιπους λόγους αντισυνταγματικότητας που έχουν προβληθεί στην αναφορά αυτή.

10 Η παρούσα Γνωμάτευση κοινοποιείται σύμφωνα με το Άρθρο 140 του Συντάγματος στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

- Νόμος αντισυνταγματικός.

Ο ΠΕΡΙ ΔΙΑΓΡΑΦΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΠΟΛΕΜΙΚΩΝ
ΟΦΕΙΛΩΝ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ
ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ 1992

15

Προοίμιο. Δεδομένου ότι ως συνέπεια της συνεχιζόμενης τουρκικής εισβολής και κατοχής έχουν δημιουργηθεί ορισμένες συνθήκες που καθιστούν αναγκαία και απαραίτητη τη σταδιακή λήψη νομοθετικών μέτρων για την ανακούφιση των προσώπων που έχουν υποστεί το μεγαλύτερο οικονομικό βάρος από την κατάσταση αυτή,

20

25

Και λαμβάνοντας υπόψη ότι η Πολιτεία θέσπισε μια σειρά από νομοθετικά μέτρα για τη βαθμιαία ανακατανομή των οικονομικών βαρών που έχουν προκύψει από την προμνησθείσα κατάσταση γενικά και για την ανακούφιση των οφειλετών ειδικά,

30

Και λαμβάνοντας υπόψη ότι, καθόσον αφορά τις οφειλές που οφείλονταν στις Εμπορικές Τράπεζες και οι οποίες παγιοποιήθηκαν με ειδική νομοθεσία, οι εν λόγω Εμπορικές Τράπεζες διεκδίκησαν εκπτώ-

σεις από το φορολογητέο εισόδημά τους κάμνοντας για το σκοπό αυτό σχετικές προβλέψεις για επισφαλή χρέη,

5

Και λαμβάνοντας υπόψη ότι οι Εμπορικές Τράπεζες συναινούν και συμφωνούν με τη διαγραφή των οφειλών αυτών ενόψει των νομοθετικών διατάξεων που ακολουθούν,

Και λαμβάνοντας υπόψη ότι οι νομοθετικές αυτές διατάξεις θ' αποτελέσουν την απαρχή της σταδιακής διαγραφής και όλων των άλλων προπολεμικών οφειλών προς τα συνεργατικά ιδρύματα ή άλλους χρηματοδοτικούς οργανισμούς,

10

Για όλους αυτούς τους λόγους η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει τα πιο κάτω:

15

Συνοπτικός τίτλος

1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί Διαγραφής των Προπολεμικών οφειλών προς τις Εμπορικές Τράπεζες Νόμος του 1991.

20

Διαγραφή ορισμένων οφειλών προς τις εμπορικές Τράπεζες

2(1) Ανεξάρτητα από τις διατάξεις οποιουδήποτε άλλου Νόμου, όλες οι οφειλές, με την έννοια των περί Ανακουφίσεως Οφειλών (Προσωρινές τις εμπορικές Διατάξεις) Νόμων, για τις οποίες οι Εμπορικές Τράπεζες διεκδίκησαν ή μπορούν να διεκδικήσουν και πήραν ή θα πάρουν φορολογικές εκπτώσεις με βάση την ισχύουσα νομοθεσία για το φόρο εισοδήματος, κάμνοντας για το σκοπό αυτό γενικές ή ειδικές προβλέψεις για επισφαλή χρέη, διαγράφονται.

25

24 του 1979
78 το 1980
79 του 1982
92 του 1984
114 του 1985
194 του 1987
46 του 1988

(2) Όλες οι οφειλές που διαγράφονται δυνάμει και σύμφωνα με τις διατάξεις του εδαφίου (1) απαλλάσσονται από την καταβολή φόρου εισοδήματος, έκτακτης εισφοράς και έκτακτης εισφοράς για την Άμυνα

30

35

5 της Δημοκρατίας, ανεξάρτητα του αν λήφθηκαν ή όχι υπόψη για σκοπούς προσδιορισμού των ζημιών από την τούρκικη εισβολή και δεν λαμβάνονται υπόψη για σκοπούς προσδιορισμού των ζημιών αυτών.

10 (3) Στις Εμπορικές Τράπεζες, και ως αντιστάθμισμα της διαγραφής των παραπάνω οφειλών, παραχωρείται ειδική πίστωση πέραν των φορολογικών εκπτώσεων που δόθηκαν ή θα δοθούν στις Τράπεζες αυτές

15 δυνάμει και σύμφωνα με το εδάφιο (1), η οποία και αφαιρείται από το φόρο εισοδήματος που ετήσια καταβάλλουν με βάση την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία για το φόρο εισοδήματος. Το ύψος της ειδικής πίστωσης είναι σε κάθε περίπτωση τόσο ώστε προστι-

20 θέμενο στο ποσό της φορολογικής έκπτωσης που δόθηκε ή θα δοθεί στις Τράπεζες, δυνάμει και σύμφωνα με το εδάφιο (1), να δίνει άθροισμα ίσο με το 50% της οφειλής:

25 Νοείται ότι η ειδική αυτή πίστωση μπορεί να χορηγηθεί και κατανεμηθεί σε περισσότερα από ένα φορολογικά έτη και το συνολικό ύψος της για όλες τις Εμπορικές Τράπεζες δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο το χρόνο με το δικαίωμα του Εφόρου του Φόρου Εισοδήματος να προ-

30 βαίνει στην κατανομή του ποσού αυτού, κατ' αναλογίαν των διεκδικούμενων πιστώσεων:

35 Νοείται περαιτέρω ότι σε περίπτωση Εμπορικής Τράπεζας που δεν θα έχει φορολογητέο εισόδημα, η πιο πάνω φορολογική πίστωση θα μετατρέπεται σε φορολογική ζημιά με βάση τους εκάστοτε φορολογικούς συντελεστές μέχρις ολικής απόσβεσης.